

20. Янковська О. В. Відгуки населення міст України на продовольчу кризу та голод 1946-1947 рр. (за матеріалами НКВС – КДБ УРСР) / О. В. Янковська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.history.org.ua/ua/hist/ukrghx/13/33.pdf
21. Янковська О. В. Соціальна політика держави очима робітників і селян / О. В. Янковська // Повоєнна Україна: нариси соціальної історії (друга половина 1940-х – середина 1950-х рр.). – Кн. 1, ч. 1-2 / [За ред. В. М. Даниленка]. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2010. – С. 293-351.

Задорожная Л.В.

Криворожский государственный педагогический институт
Криворожского национального университета

ОБЩЕСТВЕННЫЕ НАСТРОЕНИЯ НАСЕЛЕНИЯ ЦЕНТРАЛЬНЫХ ОБЛАСТЕЙ УССР В ПЕРВЫЕ ПОСЛЕВОЕННЫЕ ГОДЫ

Аннотация

В статье автор рассматривает вопросы общественных настроений среди населения освобожденных украинских территорий в послевоенные годы; определены важный исследовательский материал к данному вопросу; выясняются основные факторы, повлекшие формирование критических общественных настроений населения; проанализировано влияние демографической ситуации на изменение общественных настроений; сделаны выводы о том, что несмотря на преступно-безразличное отношение власти к нуждам людей, в украинском обществе уже зарождались критические настроения в отношении существующего политического режима.

Ключевые слова: общественные настроения, Вторая мировая война, первые послевоенные годы, государственная политика, продовольственный кризис 1946-1947 гг., жилищный кризис.

Zadorozhnaya L.V.

Krivoy Rog State Pedagogical Institute
Krivoy Rog national University

PUBLIC MOODS OF POPULATION OF CENTRAL AREAS OF UKRAINE ARE IN THE FIRST POST-WAR YEARS

Summary

In the article the author considers the questions of public sentiment among the population of the liberated Ukrainian territories in the post-war years; identify important research material to the issue; determine the main factors that led to the formation of a critical public sentiment of the population; analyzed the impact of demographics on the change of public sentiment; the conclusions that despite grossly indifferent attitude of the authorities to the needs of people in the Ukrainian society was born of the critical attitudes of the existing political regime.

Keywords: the public mood, the Second world war, the first post-war years, public policy, food crisis 1946-1947, housing crisis.

УДК 94: [77:392.5] (47+57) «1950/1960»

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ВЕСІЛЬНОГО ВБРАННЯ У РАДЯНСЬКИХ ВЕСІЛЬНИХ ФОТОГРАФІЯХ 1950-1960-Х РОКІВ

Красилюк Я.В.

Вінницький державний педагогічний університет імені М.М. Коцюбинського

Досліджено весільне вбрання крізь призму трансформацій повсякденності радянського суспільства 1950-1960-х рр. на основі аналізу весільних фотографій зазначеного періоду, розглянуто найбільш поширені форми весільного вбрання та його елементи, прослідковано вплив соціально-культурних процесів, які відбувались в СРСР, на функціонування традиційних та появу нових форм весільного вбрання.

Ключові слова: історія, повсякденність, фотографія, весільне вбрання, сукня, фата, прикраси, національний костюм, вишиванка, костюм.

Постановка наукової проблеми. Безсумнівно, весілля у всі часи, є одним з найприємніших, радісних та хвилюючих моментів у житті кожної людини, а відтак й вбрання завжди одягали особливе – «весільне». Такий тип вбрання є досить складною соціокультурною конструкцією, яка

включає в себе не лише одяг, а й прикраси, зачіски та аксесуари, створюючи цілком завершений образ.

Репрезентація вбрання наречених передбачає обов'язкове звернення до фотографій, що представлені окремими постановочними світлинами з фотографом та РАЦСу (фотопортрети молодят та групові

світлина), репортажем церемонії реєстрації шлюбу (розпис наречених, обмін каблучками, отримання свідоцтва про одруження, поцілунок) та святкування (застілля, вітальні тости, танці, пісні), «живими» знімками аматорської зйомки, і є інформативним джерелом і візуальною презентацією дослідження. Цінність фотографії як історичного джерела для реконструкції традиційної культури обстоюють не лише етнологи, а й історики повсякденності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значна кількість публікацій присвячена переважно ґрунтовним дослідженням весільно-обрядової традиції періоду СРСР. Такі дослідники, як Т. Воронцова, М. Воропай, О. Жидкова, Ю. Каганов, Н. Ростовська, Я. Шаповалова [12-15; 23; 28] передусім розкривають зміст весільного обряду в цілому та приділяють увагу вивченню впливу державної політики на святково-обрядову культуру. Весільне вбрання є предметом дослідження В. Бугайової, Н. Лебіної [2;16], остання нерідко характеризує весільне вбрання, посилаючись на радянський кінематограф. Зважаючи на характер зазначених праць, зауважуємо, що вивчення весільного вбрання крізь призму трансформації повсякденності не було предметом окремого дослідження.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Тривалий час фотографії використовували передусім як ілюстративне доповнення до наукового тексту, а не як самостійне джерело для вивчення буденної історії, в тому числі її складової – одягу. Автор використовує весільні фотографії як головне джерело дослідження для розкриття особливостей весільного вбрання 1950-1960-х рр. та його елементів.

Мета роботи. Головною метою цієї роботи є вивчення весільного вбрання як однієї зі складових триади повсякденності радянського суспільства 1950-1960-х рр. на основі аналізу весільних фотографій зазначеного періоду. Автор вважає доцільним розглянути найбільш поширені форми весільного вбрання, охарактеризувати матеріали та способи конструювання, практику трансформації буденного, практичного одягу в святковий та поєднання традиційних елементів з модними новинками, в тому числі, запозиченими з Заходу, а також простежити вплив соціально-культурних процесів, які відбувались в СРСР, на функціонування традиційних та появу нових форм весільного вбрання.

Виклад основного матеріалу. Форма та зміст весільного вбрання тісно пов'язані з людиною, її тілесністю і особистісними характеристиками, які, в свою чергу, залежать від соціокультурного простору. Очевидно, що на весільне вбрання 1950-1960-х рр. мали вплив всі ті політичні, економічні та культурні процеси, що відбувались у радянській державі. Ця істотна обставина спонукає розглядати вбрання молодят як відображення суспільних змін, соціальної градації, національних особливостей та індивідуальних характеристик. Весільне вбрання, яке презентують нам весільні світліни 1950-1960-х рр., характеризує не лише їх власників, а й відображає характер і дух радянської епохи.

Аналізуючи весільне вбрання нареченої цього періоду за світлинами, можна говорити про те, що воно є переплетенням традицій і новацій, буденності і святковості, масовості та індивідуальності. Зберігається традиція виходити заміж у національному вбранні, вишиванці [7; 8; 10; 20]: «Я як кончила школу у 1961 році, то помню, що сусідка Надя ще віддавалась у спідниці і сорочці» [11]. Крім того, національна атрибутика (вінок зі стрічками, вишиванка) нерідко поєднується з сучасним для 1950-1960-х рр. одягом.

Весільним вбранням міг слугувати щонайкращий (новий, охайний) одяг, що його радянські жінки берегли для виняткових подій, урочистості якому нерідко додавав білий вінець [21]. Іноді вишуканий одяг вдавалось дістати з-за кордону. Поет-шістдесятник Євген Рейн згадує вбрання своєї нареченої: «...тісно облягаюча абрикосова кофтинка з найніжнішого джерсі на дрібних гудзиках і суперширока стьогана спідниця кольору темного кагору. Між іншим, паризький туалет» [22, с. 53]. Часом сама наречена робила вибір на користь практичного одягу, «важаючи, що біла сукня для нареченої – річ не тільки непрактична, але й надміру офіційна» [16].

Переважає більшість світлин презентують наречену в білій сукні; білий колір – символ чистоти та невинності. В той час коли весь одяг в СРСР був переважно тьмяних кольорів, біла весільна сукня не лише задавала святкового тону, а й не дозволяла нареченій загубитись серед гурту гостей на групових світлинах. Весільну сукню спеціально виготовляли, нерідко шили на замовлення в ательє, вдома: «...плаття зшила Зоська – шваля (швачка) за 10 рублів з новофактури (тканини)» [19]. «...А десь у 1965-му в магазинах появилася штапель, криндишін, то весільні плаття шили з нього. Шили простенько: короткі в зборочку-»тетянку» чи в складочку» [11].

Індивідуальне пошиття весільних суконь майстринями якоюсь мірою урізноманітнювало фасони весільних суконь. Серед розмаїття тодішніх весільних суконь можна виділити наступні типи: 1) Стримана сукня з довгими рукавами. Довжина сягала п'ят, а також можливі варіанти – на долоню вище п'яти, або ж до середини гомілки. Її характерні риси – щільна тканина, прямий вільний крій, дещо масивні форми; 2) Сукня з облягаючим ліфом і спідницею, що розширюється рівномірно донизу (А-силует). Сукня із завищеною талією, з легких, напівпрозорих тканин. Довжина могла бути як до п'ят, так і до коліна; 3) Пряма сукня, що облягає жіночу фігуру. Її доповнювали внизу складки, рюші. Сукня – коротка, довжина сягала до коліна, або на долоню нижче. Тканина могла бути як цупкою, так і легкою, напівпрозорою; 4) Сукня пригального силуету, відрізна по талії з хвилеподібною спідницею; 5) Пишна фатінова сукня з синтетичної тканини «космос», з об'ємною спідницею (кілька шарів тканини на спідниці) зі складками та завищеною талією. Рукави короткі, на руках – рукавички. Розтиражовані у пресі світліни [24] показують, що у такій сукні виходила заміж перша жінка-космонавт Валентина Терешкова.

Поява лаконічних форм та синтетичних тканин (нейлон, лайкра, кримплен, вініл) у весільних сукнях тісно пов'язана з проникненням в СРСР західних модних тенденцій, наприклад, розробником А-силуету був Крістіан Діор у 1955 р. Очевидно, західні віяння мали вплив на формування нового образу весільної сукні. За оцінкою «Журналу мод» за 1956 р., весільні сукні «мають бути найрізноманітнішого характеру, відповідно до зовнішності і віку нареченої, а також з урахуванням обстановки, її оточення» [16], а не обмежені традиційно білим кольором та строгим, наглухо закритим фасоном.

Важливим атрибутом весільного вбрання був головний убір – білий вінок (пізніше – фата), який не лише гармонійно доповнював образ, а й підкреслював статус нареченої. Його робили як з натуральної тканини, так і з синтетики, довжина була різною – найдовший нагадував шлейф. Вінець доводилось робити власноруч, відтак матеріали, конструкція, форми і техніка їх виготовлення різняться. Крім того, на декорування весільного вінка мали вплив регіональні традиції. Найпоширенішими були:

• вінок з білої щільної тканини, в основі якого був каркас – металевий дріт, обмотаний папером, до якого кріпилися штучні квіти, що викапували із розтопленого парафіну. «Для цього брали парафінову свічку й розтоплювали її. Потім різали нитки з котушки. Кінчик нитки вмочували у парафін і чекали, доки він застигне. Тоді знов умочували і знов – виходила ціла балабушка. Далі брали другий шматок нитки і так само макали. Щойно назбирували 10 штукочок, скріплювали їх дротиком. Це середина квітки. Пелюстки і листочки вирізали з паперу, умочували у парафін, чекали, щоб листочок застиг і стояв рівно. Вінок був великий, ішов через усю голову, а зав'язували його під розплетеними косами» [17, с. 8-9];

• вінок з дротяною основою, прикрашений паперовими квітами: «...паперові квіти для вінка нареченої чіпляли на скручену особливим чином дротину: «потри шагі – такі робили венкі» [26];

• вельон (сучасна фата), виготовлена з синтетичної тканини білого кольору та оздоблена спереду квітами з тієї ж тканини. «На зміну традиційним весільним вінкам у 60-х рр. ХХ ст. почали використовувати купований вінок із білих квітів разом з вельоном» [1, с. 155]. Довжина фати поступово скорочувалась: «зразу була довга, а тоді по плечі» [11].

Одним із атрибутів весільного вбрання радянської нареченої був жакет, піджак. Поєднання весільної сукні з жакетом, піджаком в той час було цілком звичним і досить поширеним явищем, про що свідчить низка весільних світлин [4-6; 29]. Така традиція була запозичена з буденної практики носіння жінками спідниць, простих суконь з широкоплечим піджаком чи жакетом, фасон, яких був запозичений з Заходу, що було неприпустимим за ідеологічними міркуваннями, але пропагувався тодішньою радянською індустрією виключно тому, що був схожий на шинель. Варто підкреслити, що жакет, піджак як атрибут весільного вбрання зустрічається на світлинах з кінця 1940-х рр. [3] і був поширений переважно в сільській місцевості: «...зверху в мене був жукет, на ногах хромові чоботи, на шії – три разки баламутів (намисто з білих камінців)» [11]. Вони не лише зігрівали в холодну пору року: «весілля в мого брата з Льонькою (Оленою) було на Різдво» [18], а й доповнювали святковий образ: «тоді така мода була, а до жакетки (жакета) спідниця ще йшла» [18] (йдеться про костюми, які носили в СРСР до кінця 1950-х рр.). Поєднання весільної сукні з піджаком таки дійсно було модним тоді, навіть взимку під час зйомки в затишному фотоательє наречена залишалась в жакеті. Як свідчать світлини, жакет, піджак як атрибут весільного вбрання втратив свою популярність наприкінці 1950-х рр., що, вочевидь, пов'язано зі зміною моди та традицій.

Весільне вбрання нареченої доповнювалось прикрасами (намисто, буси, ланцюжок, брошки): «В мене на шії була цепочка за 8 рублів і кульчики» [19], серед іншого – рукавички, ручний годинник.

Чоловічий весільний одяг є прикладом того, як буденність плавно перетікає у свято. Широкі штани і сорочка з вільними рукавами та коміром з гострими кутами та костюм-двійка з білою сорочкою чи вишиванкою складають повноцінний образ нареченого [8-10]. Краватка, рідше метелик, не лише доповнювали образ нареченого, а й підкреслювали його суспільний статус і престиж. Форма краватки теж мала значення – чим дорожча, тим елегантніша.

Власне самі костюми виглядають тьмяними, переважно чорних, темно- та світло-сірих тонів та не відзначаються особливим шиком. Зовнішній вигляд

костюмів залежав від механізмів виробництва одягу в радянській державі: легка промисловість СРСР передусім дбала про практичність одягу і аж ніяк не про його красу, тому одяг шили з недорогих тканин, за максимально простим кроєм і мінімальною кількістю деталей.

Ще одна особливість радянських костюмів, яка одразу кидається у вічі, – це мішкуватість (на тканині явно не економили). Ця деталь не залишилась поза увагою й французьких фотографів Домініка Лаг'єра і Жан-П'єра Педраззіні, які в 1956 р. вперше відвідали СРСР та зробили низку світлин [27]. Зокрема, в Києві до їх об'єктиву потрапили молодята, наречений стояв: «...у білій сорочці з відкритим коміром і сірому шерстяному костюмі, який був на нього завеликий» [27]. Мішкуватість можна було б списати на дефіцит одягу в країні, костюми часто доводилось позичати у родичів, знайомих, брати на прокат, результат – невідповідність розміру. Зрештою, мішкуватість була характерною й для костюмів високопосадовців: «сфотографували якомсь Хрущова, коли вилазив з машини, і побачили, що сидить на ньому костюм мішкувато (так, втім, і було). Після цього постановили: «Шити треба у світу вчитися» [25]. Очевидно, такі навчилися, принаймні на весільних світлинах 1960-х рр. чоловічі костюми виглядають значно краще, вони набули ознак елегантності і сидять по фігурі. Особливим шиком вирізняється строгий чорний костюм з білою сорочкою та краваткою, в якому одружувався відомий космонавт Андріян Ніколаєв [24].

Важливою дрібницею образу нареченого є бутоньєрка (фр. boutonniere – квітка на петлиці), яка вказує на сімейний статус чоловіка – «наречений». Часто на чорно-білих групових світлинах 1950-1960-х рр., де всі чоловіки вбранні майже однаково (костюми переважно тьмяних кольорів), нареченого в гурті можна розпізнати саме по бутоньєрці. Технологія виготовлення подібна до весільного вінка нареченої. Найпоширенішими були букетики зі штучних квітів, до яких кріпилась біла стрічка, довжина якої була різна (найдовша могла сягати землі). Зазвичай, бутоньєрка кріпилася на лівій лацкан піджака, втім потрібно зазначити, що зустрічаються світлини, на котрих бутоньєрку закріплено праворуч. Подібний, нерідко аналогічний букетик мала й наречена.

Висновки. Таким чином, відсутність чіткого, конкретного образу весільного вбрання в 1950-1960-х рр. дозволяло радянському суспільству обігрувати буденний та найновіший, охайний одяг, присвоюючи йому особливий статус – «весільний». Крім того, весільне вбрання цього часу поєднало в собі традиційні елементи та новачі, запозичені з Заходу. Поступом у формуванні сталого образу весільного вбрання можна вважати весілля славетної пари космонавтів В. Терешкової та А. Ніколаєва, які у 1963 р. продемонстрували всім «весільну чорно-білу уніформу» [16], біла пишна сукня з короткою фатою та строгий чорний костюм з білою сорочкою і краваткою стали зразком для радянського суспільства.

Фотографії, зроблені в період 1950-1960-х рр., є важливим джерелом для вивчення та реконструкції весільного вбрання в контексті повсякденної історії. Весільне вбрання, яке відображають весільні світлини, підтверджує соціальний статус людини, рівень її добробуту, а також дозволяє простежувати формування та зміну смаків, дотримання тенденцій моди. Інформаційний потенціал групових весільних фотографій розкриває перед сучасними науковцями широкі горизонти для детального дослідження радянського одягу в цілому.

Список літератури:

1. Бондаренко М. Колекція дівочих головних уборів у зібранні Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» / М. Бондаренко // Наукові записки з української історії. – 2012. – Вип. 31. – С. 151-156.
2. Бугайова В. О. Весільне вбрання: історія і сучасність / В. Бугайова // Вісник Харк. держ. академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура. – 2010. – № 1. – С. 6-9.
3. Весільне фото 1946 р. Галина та Антон / Весілля крізь роки (фото). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://te.20minut.ua/Podii/vesillya-kriz-roki-foto-10179241.html>
4. Весільне фото 1954 р. Хмилини Ганни Олександрівни, Бурдельного Володимира Олексійовича, с. Плоске Мурованокуриловецького р-ну. Кафедра філософії, соціально-політичних дисциплін та етнології ВДПУ ім. М.М. Коцюбинського. – Електронна база даних «Старі подільські фото».
5. Весільне фото 1957 р., с. Серебринець Могилів-Подільського р-ну Вінницької обл. Фото Доброструк Наталії Михайлівни. – Кафедра філософії, соціально-політичних дисциплін та етнології ВДПУ ім. М. М. Коцюбинського. – Електронна база даних «Старі подільські фото».
6. Весільне фото 1968 р. Горобчук Надії та Йолдич Анатолія, с. Вербівка, Літинський р-н. – Кафедра філософії, соціально-політичних дисциплін та етнології ВДПУ ім. М. М. Коцюбинського. – Електронна база даних «Старі подільські фото».
7. Весільне фото. Весілля 1963 р. (м. Космач). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://hutsul-ua.blogspot.com/p/blog-page_2240.html
8. Весільне фото. Весілля Попович Дмитра та Ігнатюк Олени 1960 р. (с. Косівська Поляна). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://hutsul-ua.blogspot.com/p/blog-page_2240.html
9. Весільне фото. Друга половина 1950-х рр., с. Рудницьке, Піщанський р-н, Вінницька обл. – Кафедра філософії, соціально-політичних дисциплін та етнології ВДПУ ім. М. М. Коцюбинського. – Електронна база даних «Старі подільські фото» Вишиванка з піджаком чол. каф.
10. Весільне фото. Молоді, 50-ті роки ХХ ст., с. Вирівка, Конотопський р-н Сумської обл. З приватного архіву Наталі Литвинчук. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ethnography.org.ua/content/molodi>
11. Весільні сукні наречені почали вдягати у 1960-х // Рукотвір. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rukotvory.com.ua/info/vesilni-sukni-narecheni-pochaly-vdyahaty-u-1960-h/>
12. Воронцова Т. Свадьба в СССР: трансформации обрядности / Т. Воронцова // Уроки истории. ХХ век. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.urokiistorii.ru/history/routine/2009/05/svadba-v-sssr12/05/2009>
13. Воропай М. Весільна обрядовість українців Воронежчини, Курщини та Білгородщини у другій половині ХХ століття / М. Воропай. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.history.univ.kiev.ua/ethnology/journal/ethnic_history_24/24_13.pdf
14. Жидкова Е. Советская гражданская обрядность как альтернатива обрядности религиозной / Е. Жидкова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://religion.rane.ru/sites/default/files/18.pdf>
15. Каганов Ю. О. Радянські свята та обряди у контексті ідеологічної політики в Україні другої половини ХХ ст. / Ю. О. Каганов // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2013. – Вип. 36. – С. 186-194.
16. Лебина Н. Черно-белая красная свадьба / Н. Лебина. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nlobooks.ru/node/4990>
17. Луценко О. М. Наш край у 60-80-ті рр. ХХ ст. Проект «Одяг моєї родини на тлі історичної епохи» / О. Луценко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journal.osnova.com.ua/download/15-341-37713.pdf>
18. Особистий архів автора. Весільне фото Володимира Чернеги та Олени Подорожної. 1956 р., с. Дзигівка Ямпільського р-ну Вінницької обл. Свідчення про весілля Марії Омелянівни Цюпаки, 1938 р.н., с. Дзигівка Ямпільського р-ну Вінницької обл.
19. Особистий архів автора. Весільне фото Миколи Цюпаки та Марії Чернеги 28.10.1960 р., с. Дзигівка Ямпільського р-ну Вінницької обл. Свідчення про весілля Марії Омелянівни Цюпаки 1938 р.н., с. Дзигівка Ямпільського р-ну Вінницької обл.
20. Особистий архів автора. Весільне фото Михайла Самойла та Ганни Мазур 1958 р., с. Гнатків Томашпільського р-ну Вінницької обл.
21. Особистий архів автора. Весільне фото Федора Красилюка та Параски Мазур, 1960 р., с. Гнатків Томашпільського р-ну Вінницької обл.
22. Поэт Евгений Рейн и мода 50-х годов (интервью) / Рейн Е. Мне скучно без Довлатова. / Е. Рейн. – ЛитМир Электронная Библиотека. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.litmir.me/br/?b=175792&p=1>
23. Ростовская Н. А. Эволюция свадебной обрядности русского городского населения России в советский период / Н. А. Ростовская // Известия Пензенского государственного педагогического университета им. В.Г. Белинского. – 2012. – № 27. – С. 950-953.
24. Свадьба космонавтов Валентины Терешковой и Андрияна Николаева 3 ноября 1963 года / Первая «космическая» свадьба. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nostalgin.ru/2010/03/blog-post_10.html
25. Сын за отца. Сын экс-первого секретаря ЦК КПСС и председателя Совета Министров СССР Никиты Сергеевича Хрущева Сергей Хрущев // Бульвар Гордона. – 2009. – 16 июня. – № 24(216). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bulvar.com.ua/arch/2009/24/>
26. Українець А. Весільне вбрання мешканців Рівненщини поч. ХХ ст. / А. Українець. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://istvolyn.info/index.php?option=com_content&view=article&id=367:-----&catid=27
27. Французы в СССР, первая встреча. 1956 год. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://skif-tag.livejournal.com/931559.html>
28. Шаповалова Я. А. Советская свадебная обрядность в 1950-1980-х гг.: традиции и инновации / Я. А. Шаповалова // Теория и практика общественного развития. – 2013. – Вып. № 11. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://teoria-practica.ru/rus/files/arhiv_zhurnala/2013/11/istoriya/shapovalova.pdf
29. Щербань О. Весільна мода епохи 50-60-х рр. ХХ століття / О. Щербань. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vesilja.blogspot.com/2011/09/50-60.html>

Красилук Я.В.

Винницкий государственный педагогический университет имени М.М. Коцюбинского

РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ СВАДЕБНОГО НАРЯДА В СОВЕТСКИХ СВАДЕБНЫХ ФОТОГРАФИЯХ 1950-1960-Х ГОДОВ

Аннотация

Исследован свадебный наряд сквозь призму трансформаций повседневности советского общества 1950-1960-х гг. на основе анализа свадебных фотографий указанного периода, рассмотрены наиболее распространенные формы свадебного наряда и его элементы, прослежено влияние социально-культурных процессов, которые происходили в СССР, на функционирование традиционных и появление новых форм свадебного наряда.

Ключевые слова: история, повседневность, фотография, свадебный наряд, платье, фата, украшения, национальный костюм, вышиванка, костюм.

Krasylyuk Y.V.

Vinnitsa State Pedagogical University named after M.M. Kotsyubynsky

REPRESENTATION WEDDING DRESS IN THE SOVIET WEDDING PHOTOGRAPHS 1950-1960'S

Summary

The wedding dress investigated through the prism of everyday transformation of Soviet society, 1950-1960-ies based on the analysis wedding photographs of this period, considered the most common forms of wedding dress and its elements, traced the influence of socio-cultural processes that took place in the Soviet Union, the functioning of traditional and new forms of wedding dress.

Keywords: history, daily life, photography, wedding dress, dress, veil, jewelry, folk costume, embroidered shirt, costume.

УДК 621 (091)

ТОВАРИСТВО ІНЖЕНЕРІВ, ЩО ЗАКІНЧИЛИ КАТЕРИНОСЛАВСЬКЕ ВИЩЕ ГІРНИЧЕ УЧИЛИЩЕ: ДО ІСТОРІЇ ЗАСНУВАННЯ ТА ВІДКРИТТЯ

Кушлякова Н.М.

Західнодонбаський інститут
Міжрегіональної академії управління персоналом

Розглянуто соціально-економічні умови виникнення Товариства інженерів, що закінчили Катеринославське вище гірниче училище (ТІ КВГУ). Досліджено нормативно-правову базу відкриття товариства шляхом вивчення процесу підготовки, затвердження та зміни Статуту.

Ключові слова: Товариство інженерів, що закінчили Катеринославське вище гірниче училище, статут, засновники, технічна інтелігенція, інженер.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій. Скасування кріпацтва в Російській імперії дало поштовх не лише для розвитку сільськогосподарського та промислового виробництва, що супроводжувався впровадженням досягнень науково-технічного прогресу в його різноманітних галузях. З економічним піднесенням держави змінюється й саме суспільство, в якому пробуджується громадська свідомість, що, в свою чергу, призвело до утворення й відкриття цілої низки громадських та громадсько-наукових об'єднань різного спрямування. Історії виникнення та функціонування перших наукових товариств взагалі та науково-технічних, зокрема, присвячені фундаментальні праці відомих науковців В.С. Савчука, О.В. Соболевої, М.Г. Філіппова [14, 15, 18].

Одним із перших і найбільшим об'єднанням представників технічної інтелігенції стало Російське технічне товариство (РТТ), відкрите в Петербурзі в 1866 р. Протягом досить нетривалого часу

в різних промислових регіонах розпочали свою діяльність відділення РТТ, що дало поштовх для створення значної кількості громадсько-наукових товариств, таких як Російське хімічне товариство (1868 р.), Лісне товариство (1869 р.), Російське металургійне товариство (1910 р.) та інші.

Чільне місце серед створюваних наукових об'єднань посіли науково-технічні товариства інженерів-випускників вищих технічних закладів Російської імперії. Так, при Імператорському Московському технічному училищі за ініціативою його випускників у 1877 р. було засновано Політехнічне товариство. При Санкт-Петербурзькому Технологічному інституті за ініціативою інженера-технолога І.І. Бегрова в 1889 р. було створено Товариство технологів. В 1887 р. видатний гірничий інженер О.О. Износков (один з піонерів мартенівського виробництва) виступив з ініціативою заснувати Товариство гірничих інженерів-випускників Інституту корпусу гірничих інженерів, а випускники Інституту цивільних інженерів в 1894 р. заснували Товариство цивіль-